

Mimicry in de vogelwereld

Joh. J. Frieswijk

Camouflage (Fonteinje, 1993: Camouflage, soms een kwestie van leven of dood; Fitis 29(2): 80-82) en mimicry worden vaak in één adem genoemd, en soms met elkaar verward. De overeenkomst is dat beide verschijnselen op nabootsing berusten; het verschil ontstaat door het feit dat camouflage bedoeld is om niet op te vallen terwijl dit bij mimicry juist wordt nagestreefd. In de insectenwereld zijn voorbeelden van mimicry niet zeldzaam. Iedereen kent het geval van de zeer opvallende, onschuldige geel-zwarte zweefvlieg, die profiteert van de angst voor wespen die zijn belagers kennen. Deze vorm van mimicry biedt een ongevaarlijk dier dus bescherming tegen zijn vijanden. Een andere vorm van mimicry, de agressieve mimicry, gaat uit van een ander principe. De nabootser lijkt op een organisme dat onschuldig of zelfs aantrekkelijk is, en maakt van de gelijkenis gebruik om prooiën buit te maken. Tropische 'wandelande bloemen' (roofsprinkhanen) lijken op bloemen en trekken insecten aan, die hun bezoek aan de 'bloem' met de dood moeten bekopen.

In de vogelwereld komt agressieve mimicry ook voor. In Noord-Amerika leeft een buizerd soort, die sterk afwijkt van de meeste van zijn verwanten. Donkerder van verenkleed met vleugels die slanker zijn, en bij het zeilen in een ondiepe vstand worden gehouden, lijkt de vogel meer op een Kalkoengier dan op een Buizerd. De Kalkoengier wordt door kleine prooiën die op het menu van de Buizerd staan als ongevaarlijk beschouwd, waardoor deze zijn prooiën vrij gemakkelijk kan benaderen en verschalken.

Als men in een weiland Kokmeeuwen, Stormmeeuwen, Zilvermeeuwen en zelfs mantelmeeuwen ziet trappelen, dan is er iets dergelijks aan de hand. Trappelen veroorzaakt trillingen, waarop bepaalde worm soorten instinctief reageren door zich naar de oppervlakte te begeven. Trillingen in de bodem kunnen het gevolg zijn van de activiteiten van hun aartsvijand de Mol. In dit geval is een vlucht naar boven zeker doelmatig. Wormen die zo reageren op het getrappel van meeuwen, worden een makkelijk prooi.

Een vorm van nabootsing in de vogelwereld waar men niet goed raad mee weet is vocale mimicry. Dit is het imiteren van de geluiden (roep en/of zang) van een andere soort. Zeker niet agressief, maar het is ook de vraag of een imitator er voordeel van heeft. Misschien doen Spreeuwen, ware kunstenaars op dit gebied, dat naäpen gewoon omdat ze er plezier aan beleven.